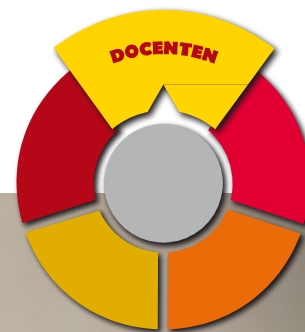

“Leerlingen hebben een honger naar uitdaging”

Denktank excellentie voor het voortgezet onderwijs

‘Toptalenten verdienen net zo veel aandacht en uitdaging als kinderen die niet goed kunnen meekomen’, schreef Sander Dekker, staatssecretaris van Onderwijs, onlangs in de Volkskrant. Hij onderstreepte het belang om goede leerlingen in het voortgezet onderwijs meer uit te dagen en meer te bieden. Het Sirius Programma vond het belangrijk om daarover na te denken. Dat is gebeurd in de vorm van de denktank excellentie, onder leiding van Marijk van der Wende. Eén van de deelnemende schoolleiders was Ilja Klink. Op 11 november jongleden presenteerden zij hun bevindingen aan de staatssecretaris.

► *Marijk van der Wende is Dean van het Amsterdam University College.*

► *Ilja Klink is schoolleider van het Hyperion Lyceum in Amsterdam.*

“Voor mijzelf was een goede aanleiding voor de denktank de reactie van leerlingen als ze zich bij het AUC aanmelden”, vertelt Van der Wende. “Ze staan vaak raar te kijken als blijkt dat wij het belangrijk vinden dat ze op hun school goede cijfers hebben gehaald, en ook extra activiteiten hebben gedaan. Dat is niet gestimuleerd, en dat is voor hen erg frustrerend. Ook lopen we vaak tegen belemmeringen op die het voortgezet onderwijs zelf voelt.”

Honger naar uitdaging

Die belemmeringen worden zeker herkend door Klink. “Ik verbaas me er altijd weer over dat het blijkbaar gek is om over excellentie te praten. Het is een gegeven dat sommige leerlingen slimmer zijn dan anderen, en meer uitdaging nodig hebben. Dat is bijna negatief om te zeggen, want het gevoel in het onderwijs is dat iedereen gelijk is, en iedereen bijzonder. Op mijn school is dat veel minder. We besteden juist heel veel aandacht aan excelleren. We noemen het leerlingen die willen en kunnen, geen excellente leerlingen. En we zorgen dat ze zich kunnen verrijken, verdiepen en verbreden. Ik denk dat zo’n 80% van onze leerlingen een honger heeft naar uitdaging, naar zichzelf ontwikkelen. Dat bepaalt de sfeer in onze school.”

Omslag: van een zes naar veel meer

Volgens Van der Wende is de zesjes-cultuur geen mythe. “Gelukkig is

er wel een omslag gaande. Meer en meer scholen en docenten zijn er mee bezig, denken er over na. Dat is erg mooi om te zien. En bij een omslag hoort ook tegensputteren. Ik denk dat dat een bewijs is dat die omslag gaande is. Het moet ook gebeuren. In Nederland zijn we erg goed in het bedienen van de minder goede en gemiddelde leerlingen. Ik vind dat ons onderwijssysteem niet compleet is zonder dat je ook de goede leerlingen een duidelijke plek geeft.”

“In de denktank zaten we met schoolleiders, leerlingen en mensen uit het bedrijfsleven”, zegt Klink. “We hadden flinke discussies over hoe we excellentie in het voortgezet onderwijs moeten zien. Een van de schooldirecteuren zei dat hij er is voor alle leerlingen, en excellentie als exclusief wordt gezien. Hoe ga je daar dan mee om? Na drie keer vergaderen hadden we een mooi resultaat.”

Menukaart voor excellentie in het voortgezet onderwijs

Het resultaat heeft de denktank beschreven in een menukaart, en een onderliggend rapport, voor excellentie in het onderwijs: wat moet een school zeker doen om zo goed mogelijk onderwijs te bieden voor goede leerlingen. Van der Wende: “De lat hoog leggen, dat is een erg belangrijk punt. En dan niet alleen voor de goede leerlingen, maar voor iedereen. Daarbij hoort ook het in de schijnwerpers zetten van goede prestaties.”

Voor Klink is de samenwerking met externe partijen erg belangrijk. “We merken bij Hyperion dat het veel oplevert voor alle betrokken partijen, ook bijvoorbeeld voor het bedrijfsleven. Een belangrijk element daarin blijft dat scholen elkaar opzoeken, kennis delen en elkaar helpen. Er gebeurt zoveel in Nederland, maar we weten het niet van elkaar. In de regio

Amsterdam gaan we op initiatief van het AUC nu met een aantal scholen een masterclass-cyclus opzetten: een keer per maand komen de goede leerlingen van deze scholen samen bij het AUC en krijgen dan een masterclass van een zeer goede docent. We willen daar ook het hoger onderwijs bij betrekken.”

Het gat tussen voortgezet en hoger onderwijs

Van der Wende geeft aan dat de ketenbenadering belangrijk is. “In het hoger onderwijs gebeurt er heel veel, maar vaak pas vanaf het tweede studiejaar. Als je als leerling op je school flink bent uitgedaagd, wil je niet een jaar wachten totdat je in een honoursprogramma terecht kan. In mijn opinie word je dan een jaar buitenspel gezet, en daarmee verlies je misschien je motivatie en je drive. Dat mag niet gebeuren. Daarom stellen wij voor dat vwo-ers met een honours of cum laude diploma al in het eerste studiejaar in een honoursprogramma kunnen instromen. Ik weet zeker dat de universiteiten daarin geïnteresseerd zijn.

Klink vult aan: “Nog even terug naar het voortgezet onderwijs, wat ik mooi zou vinden als het Sirius Programma open zou staan voor vwo-scholen. Dat is mijn persoonlijke boodschap aan Sander Dekker.” ◀

Menukaart in het voortgezet onderwijs. De acht aanbevelingen

1. Leg de lat hoog en daag iedereen uit om mee te doen
2. Definieer excellentie en maak het meetbaar
3. Vat talent breed op en geef het de ruimte
4. Hanteer duidelijke en objectieve standaarden
5. Profileren en differentiatie
6. Zorg voor aansluiting bij excellentie in het hoger onderwijs
7. En zorg uiteraard voor excellente leraren!
8. Doe het samen met externe partijen

► Kijk voor meer informatie op www.platformexcellentie.nl

Excellentie in de keten: Ambitie mag!

Momenteel wordt hard gewerkt aan excellentiebevordering in de keten: van primair onderwijs tot aan het hoger onderwijs. Hierbij wordt onderzocht wat scholen in het po, vo en mbo kunnen leren van de ervaringen uit het hoger onderwijs, waarbij wel recht wordt gedaan aan het specifieke karakter van de sector. Een denktank is nu bezig met een advies over het po. Het vo is een stap verder: hier ligt een advies van een denktank dat nu wordt uitgewerkt in concrete actiepunten. Eén van de aanbevelingen: stel Sirius open voor vo scholen. Dit is ook het uitgangspunt voor het mbo: een kennisprogramma voor het mbo is in de maak.

► Voor meer informatie, kijk op www.siriusprogramma.nl en op www.platformexcellentie.nl